

Manifest tegen Islamofobie



J'accuse...!

De term "J'accuse" komt uit een open brief van de Franse schrijver Émile Zola, gepubliceerd in 1898 in L'Aurore. Zola richtte de brief aan president Félix Faure om het onrecht en antisemitisme aan te klagen die leidden tot de onterechte veroordeling van de Joodse officier Alfred Dreyfus. Hij beschuldigde de Franse autoriteiten van vooroordelen en machtsmisbruik. De brief kreeg veel aandacht en staat symbool voor de strijd tegen onrecht en de verdediging van de waarheid.

Nederlandse bestuurders hebben al meer dan vier eeuwen ervaring met moslims, zowel in de voormalige kolonie Nederlands-Indië, met de grootste moslimbevolking ter wereld, als in Nederland zelf, waar in de afgelopen 50 jaar verschillende moslimgroepen zijn komen wonen. Vandaag de dag is ruim 5% van de Nederlandse bevolking moslim. Hoewel de grondwet en internationale verdragen die Nederland heeft ondertekend moslims gelijke rechten garanderen, is dit in de praktijk anders. De Nederlandse overheid is er nooit in geslaagd om moslims volledig als volwaardige burgers te laten participeren in de samenleving.

We maken ons ernstig zorgen over de opkomst van extreemrechtse en radicaalrechtse partijen in Nederland en Europa. Deze ontwikkeling heeft in verschillende landen geleid tot een intensivering van islamofobe uitingen en geweld. We weten al langer uit verschillende onderzoeken dat een meerderheid van de Nederlandse moslims discriminatie ervaart.[1]

We hebben er geen enkel vertrouwen in dat het onder het nieuwe kabinet beter zal worden. Dit kabinet, officieel onder leiding van premier Schoof, wordt feitelijk aangestuurd door Geert Wilders, de leider en het enige lid van de Partij voor de Vrijheid (PVV). Dit is een partij die sinds haar oprichting het inperken van de rechten van moslims als belangrijkste agendapunt heeft. De PVV omarmt de omvolkingsmythe en heeft vele voorstellen gedaan om moslims ongelijk te behandelen, zoals het sluiten van moskeeën en islamitische scholen, het verbieden van de Koran en de 'kopvoddentaks'. Het beledigen van moslims is in de politiek bijna salonfähig geworden.

Wilders is al jaren onderdeel van een internationaal extreemrechts islamofob netwerk en heeft inmiddels invloedrijke partners in Europa zoals de Hongaarse premier Orbán, de Italiaanse premier Meloni en de Franse Marine Le Pen. Verschillende ministers van het nieuwe kabinet hebben openlijk islamofobe uitspraken gedaan, zonder dat premier Schoof hiervan afstand neemt.

Deze nieuwe premier heeft zich zelf schuldig gemaakt aan tal van antimoslim activiteiten. Als voormalig Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding en Veiligheid (NCTV) speelde hij een rol bij het versterken van veiligheidsmaatregelen gericht op moslims en activisten in Nederland. Onder zijn leiding werd bijvoorbeeld zonder voldoende juridische grondslag heimelijk onderzoek in moskeeën gedaan.

Wij vrezen dat de komst van dit kabinet niet alleen leidt tot een verdere normalisatie van haat tegen moslims, maar dat ook de rechten van andere minderheden, waaronder vluchtelingen, in het geding zullen komen evenals elementaire vrijheden als het recht op demonstratie.

Wij maken ons ook zorgen over de invloed van internationale gebeurtenissen op de situatie van Nederlandse moslims. De situatie in Gaza en het optreden van de extreemrechtse Israëlische regering hebben geleid tot een toename van antizionisme, wat vaak onterecht wordt verward met antisemitisme. De solidariteit met Israël

mondt regelmatig uit in islamofobe uitingen, waarbij moslims als een bedreiging voor joodse medeburgers worden gezien. Hoewel we de strijd tegen antisemitisme steunen, mag dit niet ten koste gaan van solidariteit met andere minderheden. Je kunt geen racisme met racisme bestrijden.

Deze brief is een oproep aan alle Nederlanders die waarde hechten aan artikel 1 van de grondwet. Het maakt deel uit van een campagne die samen met diverse betrokken organisaties wordt gevoerd en moet leiden tot een bredere 'J'accuse', die na 29 september wordt gepresenteerd. Deze tekst bouwt voort op het manifest van S.P.E.A.K., CTID, Meld Islamofobie en Izi Solutions uit 2022.

In deze brief lichten we kort onze zorgen kort toe en doen we aanbevelingen om verbeteringen te bereiken. We richten ons niet alleen tot de politiek, maar tot een breed front van maatschappelijke organisaties en individuen. Ook tot u.

Institutionele vormen van islamofobie

Discriminatie en racisme kunnen op verschillende niveaus voorkomen, zowel tussen individuen als binnen instituties. We spreken van institutioneel racisme als processen, het beleid en de (geschreven en ongeschreven) regels van instituten ertoe leiden dat er ongelijkheid is tussen mensen van verschillende afkomst, huidskleur of religie of leiden tot structurele discriminatie op grond van 'ras' (College voor de Rechten van de Mens, 2021).

Recente onderzoeken hebben aangetoond dat er sprake is van institutioneel racisme bij onder andere gemeenten en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Toeslagenschandaal is uiteraard een bekend voorbeeld, waarbij mensen met een niet-Nederlandse achternaam, waaronder veel moslims, systematisch werden gediscrimineerd door de Belastingdienst. Dit leidde tot ernstige gevolgen voor duizenden gezinnen, waarvan veel slachtoffers nog steeds wachten op compensatie.

Daarnaast tonen verschillende publicaties dat moslims door banken worden buitengesloten en dat de overheid risicoprofielen gebruikt waarbij donaties aan moskeeën bijvoorbeeld als een verdachte handeling worden gezien. Ook dragen banken bij aan institutioneel racisme door mensen met een Arabische of Noord-Afrikaanse achtergrond ongelijk te behandelen op basis van hun naam, vaak onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Dit resulteert in een dubbele standaard en restricties voor moslims bij financiële transacties, ook voor humanitaire hulp. Een ander voorbeeld is de eerdergenoemde spionage in een groot aantal moskeeën, geïnitieerd door de NCTV, die getuigen van een diep wantrouwen van de overheid jegens moslims.

Het College voor de Rechten van de Mens waarschuwt terecht voor de gevaren van institutionele discriminatie van moslims en stelt dat de structurele discriminatie van moslims op meerdere terreinen bijdraagt aan ongelijkheid en maatschappelijke achterstand.

Alledaagse vormen van islamofobie

Alledaags racisme verwijst naar bewuste en onbewuste racistische uitingen die mensen ervaren in de dagelijkse omgang, vaak buiten hun eigen groep. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting op de arbeidsmarkt, binnen het onderwijs, op straat en in de media. Vooral vrouwen zijn hier vaak het slachtoffer van.

Arbeidsmarkt

In de Vierde Monitor Moslimdiscriminatie gaf driekwart van de respondenten aan discriminatie te hebben ervaren tijdens sollicitaties, vooral door religieuze kenmerken zoals het dragen van een hoofddoek of baard. Dit uitte zich vaak in vragen over terrorisme, genderverhoudingen en loyaliteit aan Nederland. Praktijktesten bevestigen dat moslimsollicitanten ongelijk worden behandeld op basis van hun religie. Kandidaten met vergelijkbare profielen maar verschillende religieuze achtergronden laten zien dat moslims minder kans hebben op een sollicitatiegesprek. Ook op de werkvloer ervaren moslims structurele discriminatie, zoals het niet verlenen van contracten, gemiste promoties, en discriminerende opmerkingen.

Onderwijs

Uit een SCP-onderzoek bleek dat bijna de helft van de moslimrespondenten discriminatie in het onderwijs ervaart. Leerlingen met een migratieachtergrond, waaronder veel moslims, krijgen structureel te maken met onder advisering, waarbij ze een lager schooladvies ontvangen dan hun prestaties rechtvaardigen. Docenten hebben vaak discriminatie tegen moslims gezien, variërend van kwetsende opmerkingen tot fysiek geweld, gevoed door negatieve beeldvorming en angst voor terrorisme.

Moslimstudenten en studenten met een niet-westerse achtergrond hebben moeite met het vinden van stages. Zij moeten vaker solliciteren en worden vaker afgewezen, vooral als ze hun religie kenbaar maken. Daarnaast vermijden sommige studenten bepaalde bedrijven uit angst voor discriminatie. Tot slot worden islamitische scholen onevenredig gecontroleerd, wat leidt tot stigmatisering.

Publieke ruimte, internet en hate speech

Uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de moslims in Nederland te maken krijgen met discriminatie in de publieke ruimte, ongeveer 40% in woonwijken en sportomgevingen, 31% in het openbaar vervoer en 30% in winkels. Vooral vrouwen met een hoofddoek zijn vaak doelwit van verbale en fysieke aanvallen, waardoor de openbare ruimte voor hen onveilig is. Ook online platforms zijn een bron van islamofobie en hatespeech. Onderzoek toont aan dat 40% van de moslims online discriminatie ervaart, vooral in de vorm van beledigingen en bedreigingen.

Media

In de afgelopen dertig jaar laten veel onderzoeken zien dat moslims in Nederland vaak negatief en stereotiep worden afgebeeld. Een terugkerend patroon is de kunstmatige wij-zij tegenstelling, waarbij moslims als een uniforme groep worden gepresenteerd die een bedreiging vormt voor de samenleving. Mede hierdoor ervaren moslims in verschillende sectoren, zoals het onderwijs en de arbeidsmarkt, subtiele en minder subtiele vormen van uitsluiting. Vaak wordt hen gevraagd hoe ze zich verhouden tot 'onze' liberale waarden of om afstand te nemen van terreur en politieke leiders uit hun landen van herkomst.

Vrouwen

Vrouwen met een hoofddoek verdienen speciale aandacht, omdat zij vaak doelwit zijn van discriminatie. Uit de eerste rapportage van Meld Islamofobie bleek dat 91% van de islamofobe incidenten gericht was op moslima's, waarbij bijna 30% te maken had met fysiek geweld, zoals bespuwingen en mishandeling. Recent onderzoek van de Radboud Universiteit (2024) toont aan dat discriminatie op de arbeidsmarkt voor moslima's met een hoofddoek een dagelijkse realiteit is. Meer dan de helft van deze vrouwen krijgt 2 tot 7 keer minder positieve reacties tijdens sollicitaties dan vrouwen zonder migratieachtergrond. Ook op de werkvloer ervaren zij subtiele en expliciete vormen van uitsluiting.

Oproep:

Wij, ondertekenaars van deze brief, maatschappelijke organisaties en particulieren, doen een dringende oproep aan alle Nederlanders, organisaties, scholen en bedrijven om het volgende te doen:

Roep de overheid op om mensenrechten en internationale verdragen te respecteren.

1. Respecteer artikel 1 van de grondwet: Waarborg gelijke rechten voor iedereen, ongeacht sekse, huidskleur, seksuele gerichtheid, herkomst of geloof.
2. Spreek je altijd en consequent uit tegen iedere vorm van haat, racisme en uitsluiting in het publieke debat en op sociale media.
3. Dring aan op formele erkenning van islamofobie als structureel racisme.
4. Neem stelling tegen zowel institutionele als dagelijkse vormen van islamofobie, met extra aandacht voor de discriminatie van moslima's.
5. Het aanstellen van een Nationaal Coördinator Moslimhaat/Islamofobie zou een belangrijk onderdeel van deze aanpak kunnen zijn.
6. Eis een snelle en adequate reactie op islamofobe incidenten door politie en justitie.

7. Stimuleer gemeentelijke overheden om de veiligheid van islamitische burgers en gebouwen te garanderen.
8. Bevorder dialoog en verbinding: Organiseer bijeenkomsten waar moslims en niet-moslims elkaar ontmoeten om wederzijds begrip te versterken.
9. Stimuleer onderzoek naar islamofobie: Pleit voor meer onderzoek om effectieve maatregelen te kunnen nemen.
10. Bevorder sollicitatieprocessen die vrij zijn van vooroordelen en train recruiters hierin.
11. Creëer een werkomgeving waarin religieuze diversiteit wordt gewaardeerd en discriminatie niet wordt getolereerd.
12. Stimuleer scholen om een veilige omgeving te creëren voor moslimleerlingen en bestrijd stage discriminatie.
13. Eis eerlijke behandeling van islamitische scholen door de overheid.
14. Moedig slachtoffers aan om incidenten te melden en zorg voor toegankelijke meldingssystemen.
15. Houd mediaplatforms verantwoordelijk om hate-speech aan te pakken en gebruikers te beschermen.
16. Vergroot bewustwording en educatie. Stimuleer mediawijsheid om framing en stereotypering tegen te gaan
17. Vraag mediabedrijven kritisch te kijken naar hun berichtgeving over moslims en meer diversiteit te bevorderen.
18. Roep de film- en televisiewereld op om stereotiepe beelden te doorbreken en genuanceerde verhalen over moslims te vertellen.

[1] In deze brief wordt verwezen naar verschillende onderzoeken. Deze onderzoek zijn grotendeels terug te vinden in deze factsheet (<https://www.republiekallochtonie.nl/blog/feiten/factsheet-moslimhaat-en-moslimdiscriminatie>) en anders bij ons op te vragen.

November 2024

Ondertekenaars:

Prisma Groep
 HTIB
 Nederland wordt beter
 Meld Islamofobie
 SPEAK
 Arts of resistance
 Fiteclub
 Universiteit Bielefeld
 SPIOR (vertegenwoordigt ca. 80 islamitische organisaties)
 EMCEMO
 CIDM
 Amsterdams Marokkaans Netwerk (25 organisaties)
 Discriminatie.nl
 SMN
 Stichting Argan
 ASKV
 Assadaaka
 Aknarij
 Collectief tegen islamofobie en discriminatie
 Comité 21 maart
 Raad van Noord-Hollandse moskeeën
 Belangenvereniging Beroepschauffeurs Ondernemers (BBO)
 We speak
 Brehatta
 IZI Solutions

30 maart-beweging
Pan Asian Collective
Moskeekoepels: K9 (125 islamitisch organisaties)

Voor meer informatie:
info@collectieftegenislamofobie.nl
Eerste Weteringplantsoen 2c , 1017 SJ Amsterdam
Tel: 020-4288825